

DEAN KING

SAHARA

O POVESTE ADEVĂRATĂ DESPRE SUPRAVIEȚUIRE

Traducere din limba engleză de Florin-Răzvan Mihai

Prefață de Marian Voicu

CORINT
BOOKS

—2018—

Cuprins

<i>Prefață la ediția în limba română de Marian Voicu</i>	5
<i>Prefață</i>	9
<i>Ofițerii și echipajul bricului comercial Commerce din Connecticut, august 1815</i>	14
<i>Locuri</i>	15
<i>Prolog, 1812</i>	21
<i>Partea întâi – VREREA LUI DUMNEZEU</i>	31
<i>Capitolul 1 — Un echipaj de yankei destoinici</i>	33
<i>Capitolul 2 — Semne prevestitoare</i>	51
<i>Capitolul 3 — Naufragiul de la capul Bojador</i>	68
<i>Capitolul 4 — O primire ostilă</i>	85
<i>Capitolul 5 — Suferință într-o barcă deschisă</i>	100
<i>Partea a doua – CORĂBIILE NISIPULUI</i>	121
<i>Capitolul 6 — Purgatoriul</i>	123
<i>Capitolul 7 — Capturați</i>	140
<i>Capitolul 8 — Setea</i>	152
<i>Capitolul 9 — Fiii „Tatălui leilor”</i>	171
<i>Capitolul 10 — Ospățul lui Sidi Hamet</i>	192

Partea a treia – CĂLĂTORII ȘI FURTUNI DE NISIP . . .	219
Capitolul 11 — <i>Este dulce?</i>	221
Capitolul 12 — <i>Onoare printre hoți</i>	255
Capitolul 13 — <i>Scheletele</i>	282
Capitolul 14 — <i>Wednoon și munții Atlas</i>	297
Capitolul 15 — <i>Valea lăcustelor</i>	325
Partea a patra – GRĂBIND ÎNCET SPRE SWEARAH . .	339
Capitolul 16 — <i>Șeicul Ali</i>	341
Capitolul 17 — <i>Căpitanul a murit demult</i>	352
Capitolul 18 — <i>Din gura unui maur</i>	377
Capitolul 19 — <i>Drumul către Swearah</i>	393
Epilog – <i>Întoarcerea acasă</i>	409
Anexă – <i>Publicarea memoriilor lui Riley</i>	427
<i>Note</i>	431
<i>Glosar de termeni de proveniență arabă</i>	449
<i>Bibliografie selectivă</i>	453
<i>Mulțumiri</i>	463
<i>Index</i>	467

Văzând privirile urâte de pe fețele înfometate ale lui Hamet și Seid, păstorul și-a implorat soția să tacă din gură, dar fără niciun rezultat. Cu ochii bulbucați, ea continua să dea din gură:

— Voi găsi un om care să răzbune această nedreptate, Sidi Hamet!

Păstorul nu reușise să-și facă nevasta să tacă, dar pușca lui Seid, pusă la ochi și îndreptată către pieptul ei, avu un efect mai convingător. A avertizat-o că dacă mai scoate un singur cuvânt, o va împușca.

Hamet a profitat de tăcerea astfel obținută pentru a-i spune că nu prea departe de locul unde se aflau lăsase o cămilă bună, dar care obosise, și că dorea să o dea la schimb pe capre. Deși se vedea pe fața ei că nu-l credea și că neîncrederea ei avea să fie confirmată dacă nu o găsea pe Coho, femeia nu avea de ales. A insistat să le dea o altă capră în schimbul uneia dintre cele patru alese de Seid și târgul s-a încheiat. Hamet și Seid au legat cele patru capre de gât, le-au dat lui Riley și apoi au plecat înainte, pentru a găsi cel mai bun drum înapoi către traseul lor.

În timp ce foametea, setea, căldura insuportabilă de la prânz și nisipul moale le subminau voința oamenilor, Riley făcea presiuni asupra tovarășilor săi să țină pasul. Drumul era împânzit cu euphorbia, plante țepoase, bulboase, de culoare gri care aveau apa depozitată într-un cauciuc otrăvitor, pe care nici cel mai însetat animal din lume nu s-ar fi încumetat să o bea. Savage, nemaiputând să reziste tentației, a cules niște frunze de la o buruiană mică, verde, care creștea printre euphorbia.

— Este delicioasă, anunță el cu o voce dementă, la fel de dulce ca mierea.

— Savage, nu o înghiți, l-a îndemnat Riley. Poate fi otrăvitoare. Așteaptă să îl întreb pe Sidi Hamet dacă sunt bune de mâncat.

Savage l-a ignorat. A mai găsit și alte frunze pe care le-a înghițit. Riley a examinat frunzele și l-a avertizat că semănau cu tutunul indian sau buruiana care produce astm. În următoarele două ore, în timp ce Riley, Horace și Savage, toți mergând pe jos, încercau să țină pasul cu caprele și cu Burns și Clark care erau călare, stomacul lui Savage a intrat în convulsii până când a vărsat sânge. A încetinit și, la un moment dat, s-a târât. În curând, cămilele au dispărut la orizont. Riley a luat o hotărâre calculată din timp, declarând mai târziu cu indiferență: „Nu puteam să îl aștept”.

Fiind în pericol de a fi lăsat în urmă, Savage a dat dovadă de rezistență pe care nici el nu bănuise că o are. Se oprea încontinuu să vomite, apoi o lua la fugă pentru a-i prinde din urmă. Preocupat să mâne caprele și să nu piardă din vedere cămilele, Riley l-a încurajat, dar nu a încetinit. Când el și Horace au ajuns în vârful dunei s-au oprit și au scrutat terenul pentru a zări cămilele, însă acestea erau de negăsit. Și-au îndreptat privirea mai departe către orizont, însă nu au văzut decât o dungă neagră și îngustă, lucind între dune și cer. La început, nu și-au dat seama ce este. Riley a crezut că este „coama imensă a unei păduri înalte”. Horace era de altă părere.

— Este prea închis la culoare și uniform pentru a fi pământ, spuse el.

Riley a privit și mai atent. Băiatul avea dreptate. Era oceanul. Bucuros, căpitanul l-a bătut pe spate. Pentru o clipă, cât au tras aer în piept, au uitat de foame și de sete. Puteau simți mirosul mării. Îi puteau simți gustul în gură. Au izbucnit în râs. Li se părea că marea are gustul libertății.

Riley a găsit urme de cămile lângă o fisură în stânci. El și Horace au mânat caprele pe lângă stânci și și-au continuat drumul, coborând dunele abrupte, fiind urmați la ceva distanță de Savage. Au ajuns la „un șes destul de înclinat” de nisip acoperit cu pietre lucioase, în formă de ouă, în nuanțe de ocru, negru și maro. Mările străvechi, ale căror valuri puternice se spărseseră odată acolo până să se retragă în poziția lor actuală, șlefuiseră pietrele până acestea ajunseseră fine precum un os. Riley a cercetat coasta, însă nu a văzut și nici nu a auzit nimic care să indice prezența altor oameni. Razele roșietice ale soarelui care apunea în mare imprimau pe suprafețele orizontale o strălucire trandafirie, gravată de umbre adânci. Spre nord, coasta stâncoasă se îndepărta: lui Riley îi părea un peisaj nesfârșit, care oferea sentimentul zădărniciiei și al singurătății. Dacă priveliștea nu ar fi fost atât de magnifică, l-ar fi strivit.

Deodată, Hamet a apărut din spatele unei movile și i-a strigat. Erau mult mai aproape decât și-ar fi închipuit Riley. În spatele dunei, sub o prelată de piei, Hamet, Seid și Abdallah stăteau cu alte câteva familii, în timp ce cămilele pășteau în jurul taberei camuflata. Arabii le-au ordonat marinarilor, care tocmai parcurseseră patruzeci și opt de kilometri, să strângă ramuri de tufiș de pe panta abruptă și să le pună în jurul taberei pentru protecție împotriva vântului și pentru foc.

Savage încă vomita. Riley i-a pregătit un pat și l-a lăsat să se odihnească. Când s-a întors cu un braț de surcele, l-a găsit pe Seid bătându-l pentru că nu mersese să-i ajute pe ceilalți. Riley s-a rugat de el să-l lase pe Savage în pace. Încerca să-l convingă că era prea bolnav pentru a munci și că va face el și munca lui Savage. Seid a cedat cu greu.

Hamet a sacrificat o capră, retezându-i capul și ținându-i gâtul deasupra unui blid pentru a lăsa sângele să se scurgă. I-a sfâșiat blana, mai puțin cea de pe picioare, și a scos carcasa animalului prin cavitătea gâtului, păstrând pielea intactă. A tăiat carnea și le-a dat marinarilor intestinele pentru a le fierbe. Ei au băut fiertura și au împărțit o bucată mică de carne. Riley a descris această masă drept „o alinare binevenită”.

Noaptea, arabii le-au oferit marinarilor o budincă de orz și lapte de cămilă, însă au refuzat să-l hrănească pe Savage, bolnav încă. Riley i-a păstrat o bucată de carne și i-a dat o parte din budinca lui. Hamet a pus deoparte porția de budincă a lui Savage ca să i-o dea mai târziu, dar dimineată, în timp ce se pregăteau de plecare, Abdallah a mâncat-o.

Acum, înaintau printre faleză și țărni, de-a lungul unei câmpii de nisip format din calcar și var cimentat, ceea ce era fundul unei mări dintr-o altă epocă, plin de fosile de pești și moluște și presărat cu cochilii albe de melci vechi de sute de ani. Deși acum erau cinci capre de care trebuia să aibă grijă, întrucât Hamet cumpăraseră încă două de la nomazi, Riley nu își făcea probleme că se va rătăci dacă va rămâne în urmă; el doar trebuia să meargă de-a lungul coastei. Pe Savage îl aștepta o zi lungă, dar Riley putea să-l ajute acum mai mult, întrucât toată lumea mâncase și cei trei Bou Sbaa erau mai puțin țăfnoși. La apusul soarelui, au ajuns la o tabără de arabi. Hamet și Seid au intrat în grațiile conducătorului, un om pe nume Hassar. Tabăra lui călătorea tot înspre nord și pe parcursul seriei Hamet și Hassar au căzut de acord să călătorească împreună, pentru siguranța tuturor oamenilor. Hassar avea și alte motive. El era curios în privința sclavilor creștini. Pe măsură ce treceau orele și prietenia dintre ei se aprofunda, a făcut o ofertă cu cămile și

alte bunuri la schimb pentru Horace. Seid, care susținea că atât băiatul, cât și Savage îi aparțineau lui personal, a început să negocieze cu Hassar.

Aceasta era o întorsătură de rău augur și îngrijorătoare. Când doi arabi încep să se târguiască, ei se așteaptă să ajungă la o înțelegere. Întrebând de prețul unui obiect sau făcând o contraofertă, așa cum proceda Seid, o persoană este obligată să ia parte la un proces în care doi oameni rezonabili, care acționează cu bunăcredință, trebuie să se înțeleagă la final. (Astfel se explică de ce un occidental, care întreabă în treacăt de prețul unui obiect de vânzare într-o piață arabă, adesea crede că negustorul este foarte agresiv. În același mod se explică și de ce, atunci când occidentalul întrerupe negocierile, vânzătorul se consideră insultat.) Hassar se putea aștepta acum de drept ca oferta lui să fie ori acceptată, ori contracarată. Când Riley a realizat ce se întâmplă, el a obiectat. Seid l-a batjocorit.

Doar influența și diplomația lui Hamet l-au împiedicat pe Seid să încheie târgul. Hassar, care îi oferise cămile și produse pentru Horace, s-a retras calm, poate pentru că realizase că, de vreme ce aveau să călătorească împreună, timpul era de partea lui. Îi era clar că Seid era nerăbdător să-l vândă pe băiat.

În următoarele două zile, grupul a călătorit spre nord, parcurgând 64 de kilometri, trecând pe lângă mai multe tabere și zone cu tufișuri. Hamet a sacrificat o altă capră, hrănindu-i pe marinari cu măruntaie și carne. Soția lui Hassar, Tamar, pe care Riley o considera „o femeie neobișnuit de inteligentă”, le-a pregătit *lhasa* și a conversat cu Riley într-o spaniolă stricată. În tinerețea ei, ajutase la salvarea unor spanioli al căror vapor naufragiase pe coastă. Tatăl ei ținuse prizonieri pe trei

dintre spanioli, în timp ce ea îl însoțise pe căpitanul spaniol în Lanzarote, în insulele Canare, pentru a face rost de bunuri necesare răscumpărării oamenilor săi. Era foarte simplu cum funcționau treburile în Sahara. Tamar i-a promis lui Riley că atât el, cât și camarazii lui nu vor duce lipsa hranei cât timp vor călători în compania ei.

În cea de-a doua zi, pe la lăsarea întunericului, au ajuns la gura unei văi adânci, probabil Draa, un canal lung de 1 600 de kilometri în care se coboară versanții Munților AntiAtlas, deși Riley nu a menționat acest fapt în consemnările lui. Au coborât în vale, pe lângă mare, unde au dat peste o tabără arabă pe plajă. Hamet s-a oprit să discute cu șeful taberei. Apoi, acest om l-a luat deoparte pe Riley și l-a întrebat într-un amestec de arabă și spaniolă:

— Ai un prieten în Swerah?

— Da, răspunse Riley în spaniolă.

— Nu minți, îl amenință omul. Dacă minți, îți tai gâtul.

Dacă i-ai spus asta lui Sidi Hamet doar pentru a te scoate din deșert și a-ți da mâncare, el îți va ierta acest pretext și înșelăciunea acum, însă te va vinde pe tine și pe oamenii tăi celui care va oferi cel mai mult. Peste câteva zile, vei ajunge la un râu cu apă curgătoare și la o zonă cu case și, dacă insiști cu această minciună, el te va omori.

Riley nu a ezitat.

— Nu sunt capabil să îl mint pe Sidi Hamet, răspunse el indignat. Tot ce am spus este adevărat. El mi-a salvat viața și pentru asta va fi răsplătit de prietenul meu și de Tatăl nostru Atotputernic.

Hamet îl asculta la fel de atent ca omul bătrân și îl înțelegea mai bine decât acesta, socoti Riley.

Hamet a dat din cap.

— Vei ajunge în Swearah în câteva zile, a spus el.

Când i-au ajuns din urmă pe ceilalți, omul împreună cu fiii lui tineri i-au ghidat, traversând gura văii. Au înotat aproape o sută de metri printr-o apă sărată care le ajungea până la șold. Aflat pe celălalt mal îndepărtat, sub o pantă abruptă, unul dintre fiii omului purta o pereche de pantaloni de lână care îi aparținuseră lui Savage, lucru pe care îl observă și Riley. Lanțul de hoții și negocieri în urma cărora pantalonii ajunseseră la băiat era destul de lung, însă pentru căpitan, singurul lucru care conta era ca aceștia să revină la adevăratul proprietar, care avea nevoie de ei. Riley i-a implorat pe Hamet și pe Seid să cumpere pantalonii. Seid a oferit la schimb o bucată de pânză albastră, pe care o purta drept cămașă, și i-a dat pantalonii lui Riley. În schimb, a obiectat când Riley a vrut să-i dea pantalonii lui Savage.

— El este *foonta*, a insistat Seid. Dă-i lui Clark sau băiatului. Însă Riley îi dădu locotenentului său.

La lăsarea întinericului, Riley și Horace i-au însoțit pe cei trei Bou Sbaa la un *friq* de lângă mare. Aici arabii le-au dat o grămadă de scoici uscate, pe care le-au dus înapoi în tabără și le-au împărțit cu Savage, Clark și Burns. În acea noapte, Hamet, Seid și Abdallah au sacrificat caprele pe care le mai aveau. După ce arabii s-au bătut pe porția lor de măruntaie și de carne, care fuseseră fierte la un loc într-o oală, nu mai rămăsese nimic pentru marinari. Singura lor hrană era do-vada de necontestat că erau pe cale să părăsească Sahara. Însă Hamet l-a avertizat pe Riley că regiunea în care erau pe cale să intre, cu zone populate, era mult mai periculoasă pentru ei decât deșertul.

— Mulți hoți și oameni răi locuiesc prin aceste locuri, i-a spus el.

În următoarea zi, în 16 octombrie – o dată care avea să devină foarte importantă pentru Napoleon, care ajungea pe Insula Sfânta Elena –, au pornit devreme la drum, mergând printr-un pasaj lent și obositor de-a lungul țărmlui stâncos și erodat, croindu-și drum pe cât de discret putea un grup de treizeci de oameni și cu animale. Cu armele pregătite, cei trei Bou Sbaa îi mânau pe Savage, Clark și Burns, care mergeau pe cămile, în timp ce Riley și Horace mergeau pe jos, la pas sau alergând. Marinarii nu mai erau acum lăsați singuri. Dacă unul dintre ei trebuia să oprească, un membru Bou Sbaa stătea cu el. Pe măsură ce ziua trecea, puterile îl părăseau pe Horace. Opririle sale frecvente îi enervau din ce în ce mai tare pe cei trei Bou Sbaa. În consecință, băiatul trebuia să suporte izbucnirile lor de mânie. La apusul soarelui, abia de parcurseseră 24 de kilometri. Temându-se să oprească în această regiune, au continuat să călătorească. În jurul miezului nopții, la marginea văii, Riley și Horace au schimbat locurile cu Savage și Clark, care rămăseseră în urmă cu femeile și copiii, mergând fără să scoată un cuvânt printre mormanele de nisip. A mai durat încă două ore până când au străbătut golful. Când au ajuns la baza pantei care ducea la un platou înclinat cu alte mormane de nisip, Savage nu mai putea ține pasul nici măcar cu femeile și copiii. Riley însuși se zbătea să rămână treaz pe cămilă, când strigătul lui Clark l-a trezit brusc.

— Îl biciuiesc pe domnul Savage, a urlat el.

Riley s-a aruncat de pe cămilă și a alergat către capătul coloanei. Trecând pe lângă Clark, i-a găsit pe Hassar și pe Seid stând deasupra lui Savage. Locotenentul era inconștient, dar

Seid continua să îl lovească cu bățul. Hassar a prins barba lui Savage cu o mână, pentru a-i expune gâtul. Cu cealaltă mână și-a scos sabia.

Riley a venit în viteză, s-a lăsat puțin în jos și l-a împins pe Hassar cu putere, dărâmându-l din picioare. Apoi, l-a prins rapid pe Savage și l-a ridicat.

— Vă rog, apă, a implorat Riley.

Furios, Hassar s-a sculat în picioare, a ridicat sabia în aer și s-a năpustit în direcția lui Riley. Chiar în acea clipă a sosit Hamet și a rostit dur câteva propoziții în arabă, care l-au oprit pe Hassar. Ceilalți arabi s-au adunat în jurul lor. Dușmanii lor se aflau în apropiere și ei credeau că Savage era înadins încăpățânat, punându-i pe toți în pericol inutil. Voiau să îl omoare.

Riley l-a implorat pe Hamet.

— Savage a leșinat doar pentru că este epuizat și bolnav, a explicat el.

Hamet nu a înțeles; spre surprinderea lui Riley, arabul nu cunoștea noțiunea de leșin. Dar la insistențele lui Riley, Hamet a cerut să i se aducă o cămilă și apă pentru Savage. Când acesta și-a revenit, Riley a observat lacrimi în ochii lui Hamet. Negustorul era clar nervos și temător – l-ar fi costat mult să piardă pe unul dintre marinari, a căror răscumpărare era singura lui șansă de a-l domoli pe socrul său cel nemilos –, însă Riley avu impresia că Hamet simțise, de asemenea, un fel de milă pentru omul care aproape că fusese omorât. Hamet a ordonat ca Savage și Clark să fie puși împreună pe aceeași cămilă, pentru a se susține unul pe celălalt, și i-a spus lui Riley să urce pe altă cămilă cu Horace.

— Englezii sunt *foonta* – vezi că până și femeile și copiii noștri pot merge pe jos și alerga, a spus el ironic.

Insulta l-a iritat pe Riley.

— Voi merge pe jos, a insistat căpitanul. A adunat cămilele și a început să le mâne. Hamet a râs de *el Rais* cel indignat, al cărui curaj și ajutor oferit oamenilor săi l-au făcut să fie apreciat de către arabi, chiar și de către Hassar, odată ce acesta s-a domolit.

— Vino să mergem împreună, Rais, spuse Hamet, făcându-i semn lui Riley cu mâna. Lasă cămilele în grija celorlalți. Riley cel bun, cu voia lui Allah, îți vei vedea din nou copiii.